

گزارش جلسه کارگروه تخصصی کارشناسی دبیرخانه شورای گفت و گوی استان خراسان رضوی

عنوان جلسه: هجدهمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان خراسان رضوی چالش های زیست محیطی رودخانه کشف رود مشهد و واحدهای صنعتی و معدنی استان

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۳/۲۹

روز: سه شنبه

حاضرین در جلسه:

دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری خراسان رضوی، اداره کل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی، سازمان جهاد کشاورزی خراسان رضوی، مدیر کل حفاظت محیط زیست استان خراسان رضوی، اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری استان خراسان رضوی، اداره کل شهرسازی شهرداری مشهد، معاونت بهداشت و دارو دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی مشهد، اتاق اصناف مشهد، اتاق تعاون استان خراسان رضوی، شرکت آب منطقه ای خراسان رضوی، خدمات شهری شهرداری مشهد، شرکت آب و فاضلاب مشهد، شرکت شهرکهای صنعتی خراسان رضوی، کمیسیون صنعت اتاق، کمیسیون آب و محیط زیست اتاق، کمیسیون معدن و صنایع معدنی اتاق، کمیسیون سلامت اتاق، خانه صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی، شهرک صنعتی چرمشهر، اعضا محترم کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی

غائبین در جلسه:

کمیسیون کشاورزی، امور دام و طیور و صنایع وابسته اتاق، انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی

دستور جلسه:

- چالش ها و تنگناهای زیست محیطی رودخانه کشف رود مشهد و واحدهای صنعتی و معدنی استان

خلاصه مذاکرات**دستور کار: طرح چالش ها و تنگناهای زیست محیطی رودخانه کشف رود مشهد و واحدهای صنعتی و معدنی استان**

در هجدهمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان، چالش های محیط زیستی کشف رود و معادن استان مطرح و بررسی گردید.

«علی اکبر لبافی»، رئیس این دبیرخانه در ابتدای این جلسه، اظهار کرد: دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان، پس از احصاء چالش ها و کسب راهکار عملیاتی و کارشناسی در جلسات، موضوعات را در شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان مطرح و با نگاه هم افزایی استانی اقدام به رفع مشکلات می کند. بر این باوریم که رفع موانع و مشکلات محیط زیستی استان نیز با دیدگاه هم افزایی امکان پذیر است؛ بر همین اساس، در این نشست به مسائل این حوزه در کشف رود و معادن استان می پردازیم.

تشریح چالش های محیط زیستی کشف رود

«محمد علایی»، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی مشهد با تاکید بر ضرورت توجه به محیط زیست استان، عنوان کرد: کشف رود، پرآب ترین و طولانی ترین رود مشهد است که ۷۰ کیلومتر از آن دچار مشکلات محیط زیستی جدی شده است؛ از جمله مشکلات موجود در این زمینه می توان به تجاوز به حریم بستر کشف رود، تغییر کاربری گسترده، ریختن زباله در حریم کشف رود، جاری شدن فاضلاب تصفیه خانه پرکندآباد مشهد در کشف رود، تولید و کشت سبزی و صیفی جات با استفاده از آب های آلوده و... اشاره کرد.

وی با تاکید بر اینکه از سال ۷۶ تاکنون برای بهبود شرایط کشف رود در مشهد اقدامات متعددی انجام شده است، عنوان کرد: شرکت آب منطقه ای مشهد، حدود ۱۴۰ کیلومتر از حریم کشف رود را ساماندهی نموده است. کمربند شمالی مشهد احداث و مسیرهای دسترسی به کشف رود بازسازی شده و پسماند و زباله های ساختمانی از این مسیر پاکسازی گردید؛ اما متأسفانه امکان جلوگیری از ریختن زباله و نخاله های ساختمانی مردم در کشف رود نیست. همچنین باوجود فاضلاب جاری در کشف رود، کشت و تولید صیفی جات توسط کشاورزان انجام می شود. مادامی که فاضلاب در کشف رود جاری شود، امکان جلوگیری از کشت سبزی و صیفی جات در بستر این رودخانه امکان پذیر نیست.

علایی ادامه داد: در گذشته شهر مشهد با چالش هایی همچون عدم رعایت حریم، جاری شدن حجم عظیم فاضلاب و تخلیه نخاله های ساختمانی و بیمارستانی در کشف رود مواجه بود. خوشبختانه در حال حاضر بستر کشف رود آزاد شده و از آن محافظت می گردد؛ اما فاضلاب همچنان در آن جاری است. برای جلوگیری از تداوم این وضعیت، تعجیل برای تامین اعتبار و تکمیل تصفیه خانه های حاشیه کشف رود ضروری است. به نظر می رسد اتاق بازرگانی می تواند در رایزنی با صنعتگران و فعالان اقتصادی آنان را مجاب کند تا در راستای ایفای مسئولیت های اجتماعی خود، به حوزه ساماندهی کشف رود نیز ورود کنند. از سویی به مطالبه گری از دولت برای تامین اعتبار تکمیل تصفیه خانه ها پردازد. وی افزود: بزرگترین تصفیه خانه مشهد تاکنون تاسیس نشده، درحالی که برای سلامت شهر مشهد بسیار موثر است. شرکت آب و فاضلاب مشهد، توان مالی برای ساخت و بهره برداری این تصفیه خانه را ندارد. همچنین؛ ظرفیت تصفیه خانه پرکندآباد ۲ اندک و حجم ورودی به آن بسیار زیاد است. همچنین دستگاه های این تصفیه خانه قدیمی بوده و امکان تصفیه صحیح را ندارد. به همین خاطر، فاضلاب نامطلوب و خام شهری به کشف رود وارد می شود.

علایی بخش دیگر سخنانش را به اجرای طرح آگو در مشهد اختصاص داد و تاکید کرد: امکان اجرای طرح آگو (فاضلاب شهری) از پایگاه نیروهوایی تا شرق مشهد به دلیل شهرسازی نامناسب، وجود ندارد.

وی یادآور شد: پیشنهاد می شود دستگاه های متولی نسبت به تعهدات خود به محیط زیست پایبند باشد. همچنین، شرکت آب منطقه ای برای مدت کوتاهی، ۱ هزار و ۱۰۰ هکتار از حریم کشف رود (از بلوار شاهنامه تا کمربند شمالی)

را در اختیار شهرداری مشهد قرار دهد تا کمربند شمالی شهر بر طبق مصوبه ستاد تسهیل ساخته و احداث گردد. از طرفی، باید از کاشت صیفی جات خودداری نموده و گیاهان تزئینی مورد نیاز شهرداری را به کشت رساند تا معیشت مردم منطقه تهدید نشود.

اصلاح برخی آسیب‌های معادن در حوزه محیط زیست نیازمند آموزش است

سپس «غلامرضا نازپرور»، رئیس کمیسیون معدن و صنایع معدنی اتاق بازرگانی مشهد با تاکید بر لزوم کاهش آسیب‌های محیط زیستی معادن، گفت: آسیب‌های معادن بر محیط زیست، با توجه به الزامات و قوانین متعدد معدنی برای اخذ پروانه بهره‌برداری، کاهش پیدا کرده است. از سویی، اصلاح برخی آسیب‌های معادن به محیط زیست نیازمند آموزش و استمرار در آموزش است. در این راستا، بایستی دستورالعمل‌های رعایت مسائل زیست محیطی به واحدهای معدنی ارسال گردد.

وی با اشاره به افزایش قیمت تجهیزات و کاهش سرمایه‌گذاری در حوزه معدن، عنوان کرد: قوانین حوزه معدن با دیگر صنایع متفاوت است. باید صدور مجوز کارخانه‌های فرآوری معادن در استان، در اولویت قرار گیرد. همچنین با افزایش اختیارات استانی در این حوزه، می‌توان در راستای کاهش معضلات محیط زیستی بخش معدن نیز تلاش نمود.

تاکید بر تهیه برنامه‌ای مدون برای ساماندهی کشف‌رود

در ادامه، «مرتضی کرباسی»، رئیس کمیسیون سلامت اتاق بازرگانی خراسان رضوی یادآور شد: کمیسیون سلامت به معضل کشف‌رود ورود پیدا کرده و صاحبان کسب‌وکارها را در راستای ایفای مسئولیت اجتماعی خود ترغیب می‌کند تا به حوزه ساماندهی کشف‌رود ورود کنند.

وی با تاکید بر لزوم مشخص شدن متولی اصلی کشف‌رود و ارائه اطلاعات از سوی متولی، عنوان کرد: باید برنامه‌ای مدون و ترکیبی در این حوزه تهیه و تدوین شود. حدود ۹۰ کیلومتر از حریم کشف‌رود، نقش بیشتری در زندگی مردم دارد و عدم تخلیه زباله و فاضلاب‌های بیمارستانی و نخاله‌های ساختمانی در حریم بستر رودخانه، از مواردی است که باید در این برنامه مدون ترکیبی در نظر گرفته شود.

کمیته سازگاری با کم آبی در استان تشکیل نشده است

در بخش دیگری از نشست، «محمدعلی قنادزاده»، نایب رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی اظهار کرد: وزیر نیروی وقت در تاریخ ۲۸ مرداد ۹۸ دستور تشکیل کمیته سازگاری با کم آبی در استان‌ها را صادر نمود؛ اما تاکنون این کمیته در استان ما تشکیل نشده است.

وی افزود: متأسفانه تغییر کاربری‌های گسترده‌ای در سطح استان صورت می‌گیرد که آسیب زیادی به محیط زیست وارد می‌کند.

قنادزاده افزود: ضروری است تسهیلات تبصره ۱۸ قانون بودجه و دیگر اعتبارات و تسهیلات برنامه بودجه استان در حوزه منابع طبیعی و کشاورزی، جمع‌ی و برای احیا و ساماندهی کشف‌رود استفاده شود. بنابر اعلام وزارت جهاد کشاورزی وقت در سال ۹۸، باید در خراسان رضوی ۲۵۰ هکتار گلخانه تاسیس می‌شد؛ اما متأسفانه تنها ۲۰ هکتار از این میزان ساخته شده است. تاکنون بخشی از حریم کشف‌رود آزادسازی شده که با کمک نهادهای متولی، امکان ساخت گلخانه‌های مورد نیاز در آن وجود دارد.

«محمد رضا موحد»، دبیر کمیسیون صنعت اتاق بازرگانی مشهد نیز اظهار کرد: با حذف فرم خوداظهاری محیط زیست و استفاده از ظرفیت کارشناسان اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان برای نظارت بر واحدهای صنعتی، دقت و توجه بیشتری نسبت به حفظ محیط‌زیست صورت می‌گیرد.

«حمید کافی»، مدیر بهره‌برداری شرکت آب و فاضلاب مشهد نیز خاطرنشان کرد: تاکنون ۸۶ درصد طرح شبکه جمع‌آوری فاضلاب اجرایی شده است. در صورت اتصال سیفون‌ها، جمعاً ۴۰۰ هزار مترمکعب فاضلاب خواهیم داشت؛ اما در حال حاضر تنها می‌توانیم ۲۰۰ هزار مترمکعب را تصفیه کنیم و برای تصفیه حدود ۲۰۰ هزار مترمکعب فاضلاب در روز تصفیه‌خانه‌ای وجود ندارد.

وی در بخش دیگر سخنانش به عدم تخصیص بودجه برای ساخت و تکمیل تصفیه‌خانه خین عرب اشاره و بیان کرد: متولیان کشف‌رود باید نسبت به تامین بودجه طرح‌های احیا و ساماندهی کشف‌رود اقدام کنند.

تا پایان سال جاری ۲۰ هکتار فضای سبز در بستر کشف‌رود کاشته خواهد شد

در ادامه، «سعید ابطحی»، مسئول امور بهره‌برداری کمربند سبز شمالی شهرداری مشهد گفت: حدود ۷۲ میلیارد تومان در پروژه سپتاژ هزینه شده است. با این حال پیمانکار قصد اتمام همکاری دارد و ما به ناچار باید پیمان جدیدی را منعقد کنیم. این پیمانکار به دلیل تغییر نرخ ارز و تحریم‌های موجود، پروژه موجود را فاقد توجیه اقتصادی دانسته و به دنبال اتمام همکاری است.

وی با بیان اینکه شهرداری ۷۲ میلیارد تومان تاکنون برای این پروژه هزینه کرده است، عنوان کرد: مبلغ اولیه پروژه ۷۴ میلیارد تومان بوده؛ اما متأسفانه پروژه به دلیل افزایش نرخ ارز و تحریم‌ها برای پیمانکار فاقد توجیه اقتصادی شده است.

ابطحی تاکید کرد: در گذشته نیروهایی توسط شهرداری در کشفروود مستقر می‌شدند تا تمام تانکرهایی که در این منطقه تخلیه می‌شوند را ثبت کنند، آمارهای آن نیز وجود دارد. در بدترین حالت تعداد ۷۰ الی ۸۰ تانکر حمل سپتاژ به کشفروود تردد دارند. براساس آمار سازمان حمل‌ونقل بار، تاکنون ۱۰۶ تانکر سپتاژ ساماندهی شده و قابلیت رهگیری دارند؛ اما هنوز برخی از ناوگان، مدیریت و ساماندهی نشده‌اند.

وی بخش دیگر سخنانش را به تعهدات شهرداری نسبت به کشفروود اختصاص داد و بیان کرد: شهرداری مشهد از سال ۹۳ به حوزه کشفروود ورود پیدا کرده و در حریم آزاد شده آن، فضای سبز کاشته است. متاسفانه تمامی مسیر کمر بند سبز قابلیت کشت و فضای سبز ندارد اما تا پایان سال جاری، ۲۰ هکتار فضای سبز در بستر کشفروود کاشته خواهد شد، کل فضای سبز موجود ۲۷۰ هکتار می‌باشد.

ابطحی تاکید کرد: در راستای توزیع عادلانه آب، گشت حفاظتی جمع‌آوری موتور تلمبه‌ای از سوی شهرداری مشهد، به صورت مداوم فعالیت می‌کند. در حوزه کشفروود از بلوار شاهنامه تا کنارگذر شمالی، از موتور تلمبه‌ای آب استفاده نمی‌شود.

وی با اشاره به اینکه روزانه ۵۰ هزار مترمکعب فاضلاب وارد کشفروود می‌شود، خاطرنشان کرد: با ساخت تصفیه‌خانه سپتاژ نیز نیاز شهر برای تصفیه فاضلاب رفع نمی‌شود.

ابطحی در خصوص طرح کشت گل و گیاه تزئینی مورد نیاز شهرداری توسط کشاورزان حریم کشف رود، بیان کرد: متاسفانه برخی گیاهان مورد نیاز فضای سبز، امکان کشت با فاضلاب را ندارد. از طرفی، اداره کل حفاظت محیط زیست استان مجوز استفاده از گیاهان کشت شده با فاضلاب خام را نمی‌دهد.

«فرشید وفا»، مدیر سلامت محیط و کار دانشگاه علوم پزشکی مشهد نیز با تاکید بر اقدامات صورت گرفته برای رفع چالش‌های کشفروود، اظهار کرد: متاسفانه دغدغه اصلی، جاری شدن غیرمجاز فاضلاب واحدهای صنعتی در کشفروود است. مشهد دارای ۳۵ بیمارستان است که تنها فاضلاب بیمارستان‌های شریعتی و جوادالائمه، از طریق کانال جذبی جمع‌آوری و انتقال پیدا می‌کند.

وفا پیشنهاد کرد: کارگروه مشترکی میان متولیان کشفروود تشکیل و راهکارهایی برای کاهش آلودگی و آلاینده‌های واحدهای پر ریسک و دارای آلودگی زیاد، تشکیل شود.

سدگذاری بر روی کشفروود، مانع از رعایت حق آبه کشاورزان شد

«احمدرضا رضازاده»، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی خراسان رضوی با اشاره به اینکه با سدگذاری بر روی کشف رود حق آبه کشاورزان رعایت نشده است، عنوان کرد: معضل اصلی در مسئله کشف رود عدم اجرای ماده ۱۸ و ۱۹ قانون توزیع عادلانه آب و اعطای حق آبه کشاورزان است.

«سمانه توکلی»، مدیر دفتر توسعه پایدار شرکت آب و فاضلاب مشهد، با تاکید بر استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد و خانه هم‌افزایی انرژی و آب استان، بیان کرد: خانه هم‌افزایی انرژی و آب استان به دنبال تهیه سند جامع کشف رود است. در صورتی که از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد و خانه هم‌افزایی استفاده شود، راهکارهای موثرتری دریافت و اقدامات موثری صورت خواهد گرفت.

در ادامه، «علی هوشمند»، مدیر ایمنی، بهداشت، محیط زیست و انرژی شرکت شهرک‌های صنعتی خراسان رضوی اظهار کرد: در سال ۹۶ قراردادی به منظور احداث تصفیه‌خانه چرمشهر به مبلغ ۱۵ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان با پیمانکار منعقد شد.

وی ۸۴ کیلومتر از حریم کشف رود را در وضعیت بحرانی دانست و تاکید کرد: باید اقدامات و راهبردهایی برای استفاده از پس آب تصفیه شده در شهرک چرمشهر مدنظر قرار گیرد.

کاهش مشکلات کشف رود با اصلاح فرهنگ شهری و سیاست‌گذاری صحیح امکان‌پذیر است

«سید مسعود کیش‌بافان»، عضو هیات رئیسه اتاق تعاون استان نیز تاکید کرد: حلقه مفقوده بهبود و کاهش مشکلات کشف رود، اصلاح فرهنگ شهری و سیاست‌گذاری صحیح است. با استفاده از ظرفیت خانه هم‌افزایی، دانشگاه‌ها و نهادهای دولتی و خصوصی امکان رفع و کاهش معضلات کشف رود وجود دارد. همچنین؛ رفع چالش‌های استفاده از موتور تلمبه‌ها در کشف رود با کمک کشاورزان محلی و حاشیه‌نشینان، امکان‌پذیر است.

«مهدی یزدان‌جو»، معاون محیط زیست انسانی اداره کل حفاظت محیط زیست استان با بیان اینکه دولت و دستگاه‌های اجرایی وظایفی در قبال ساماندهی کشف رود دارند اما نقش آنان اثرگذار نیست، عنوان کرد: وظایف صنایع و معادن در آسیب‌های محیط زیستی باید مشخص گردد. پیشنهاد می‌شود دوره‌های آموزشی برای صاحبان صنایع و معادن برگزار و قوانین در این حوزه تشریح گردد.

تاکید بر تصویب و اجرای طرح جامع معادن پلاستی

«سید احمد علیزاده»، کارشناس اداره کل منابع طبیعی و آبخیزداری خراسان رضوی به مباحث زیست محیطی حوزه معدن اشاره و تاکید کرد: برداشت به روش پلاسمایی در معادن سنگان خواف سبب تخریب بافت خاک در عمق زیاد و ایجاد ریزگرد و خاک در منطقه می‌شود. پیش‌نویس طرح جامع معادن پلاستی توسط سازمان منابع

طبیعی و آبخیزداری و سازمان حفاظت محیط زیست تدوین گردید؛ اما تاکنون مصوب و اجرایی نشده است. در این طرح تمامی ابعاد محیط زیستی این نوع برداشت بررسی و برای آن برنامه تدوین شده است. متولی اصلی اجرای این طرح، وزارت صنعت، معدن و تجارت بوده و باید نسبت به تصویب و ابلاغ آن پیگیری صورت گیرد.

سپس «مهدی اله پور»، مدیر اداره کل حفاظت محیط زیست استان با تاکید بر اقدامات نهادهای متولی در حوزه ساماندهی کشف رود، عنوان کرد: شرکت آب و فاضلاب مشهد، متولی اصلی کشف رود است. تفاهم نامه ای میان متولیان کشف رود در سال ۹۸ و بر مبنای رفع مشکلات و معضلات این رودخانه منعقد شد که ساخت تصفیه خانه سپتاژ توسط شهرداری مشهد یکی از تعهدات این تفاهم نامه بود.

وی، تکمیل تصفیه خانه های مشهد را اقدامی پسندیده خواند و افزود: فاز ۱ تصفیه خانه پرکن آباد ۲ با ظرفیت ۵۰۰ هزار مترمکعب تصفیه فاضلاب خدمت بزرگی به شهر مشهد است.

وی بخش دیگر سخنانش را به توزیع عادلانه آب اختصاص داد و تاکید کرد: مادامی که حق آبه کشاورزان پرداخت نشود، اقدامات برای کاهش آسیب های محیط زیستی کشف رود موثر نخواهد بود.

اله پور با تاکید بر ضرورت جلوگیری از جاری شدن فاضلاب غیرمجاز در کشف رود، خاطرنشان کرد: باید از ظرفیت صنایع استان برای عدم ورود فاضلاب غیرمجاز به کشف رود استفاده کرد.

وی بخش دیگر سخنانش را به لزوم رعایت مباحث زیست محیطی در معادن اختصاص داد و گفت: منطقه خواف و سرخس، دو حوزه بحرانی محیط زیست بوده و کانون گرد و غبار استان هستند که از علل اصلی آن برداشت های مختلف و متعدد در معادن این مناطق است.

وجود تعارض هایی میان ماده ۲۴ و ۳۰ قانون معادن در حوزه محیط زیست

مدیرکل حفاظت محیط زیست استان گفت: مشکلات متعدد و تناقض هایی در قوانین حوزه صنعت و معدن وجود دارد که باید اصلاح گردد تا سرمایه گذاران در این حوزه کمتر دچار ضرر شوند. در این راستا، تناقضات موجود در مواد ۲۴ و ۳۰ قانون معادن باید اصلاح شود.

سپس لبافی، رئیس دبیرخانه شورای گفت و گوی استان به جمع بندی مباحث مطروحه در این نشست پرداخت و اظهار کرد: بر اساس گزارش های دستگاه های متولی ساماندهی کشف رود، اقدامات متعددی در حوزه رفع چالش و مشکلات محیط زیستی این رودخانه صورت گرفته است؛ اما شهروندان اطلاع چندانی از آن ندارند. تمامی مباحث مطروحه در این نشست برای طرح در جلسه شورای گفت و گوی استان به منظور رفع مشکلات زیست محیطی کشف

رود، دسته بندی خواهد شد. در این زمینه مقرر گردید کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی مشهد، بسته پیشنهادی برای رفع چالش‌های محیط زیستی و ساماندهی کشف رود تهیه کند.

وی با بیان اینکه صنایع و معادن استان مخالفتی با اجرای قوانین محیط زیستی ندارند، تصریح کرد: در این زمینه، موضوعی که مطرح می شود این است که فرآیندهای اجرایی قوانین در این زمینه، دارای ایراداتی است که با هم افزایی و ارائه راهکارهای پیشنهادی می بایست پیگیری شود

لبافی تاکید کرد: فرآیندهای اجرایی ماده ۲۴ و ۳۰ قانون معادن دارای تناقض‌هایی است که باید اصلاح و پیگیری شود و مقرر می گردد سه کمیسیون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ظرف مدت ده روز پیرامون چالش‌ها و تنگناهای زیست محیطی رودخانه کشف رود مشهد و حوزه معادن بسته پیشنهادی که حاوی نکاتی نظیر چالش‌ها و پیشنهادات اجرایی است به دبیرخانه شورا جهت اقدامات بعدی ارائه نمایند.

پیشنهادات و تصمیمات

شرح دستور کار: طرح چالش‌ها و تنگناهای زیست محیطی رودخانه کشف رود مشهد و واحدهای صنعتی و معدنی استان

در اجرای درخواست شماره ۱۴۰۳/۹۸۱/د مورخ ۱۴۰۳/۰۳/۰۹ رئیس محترم کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی پیرامون چالش‌های زیست محیطی حریم بستر رودخانه کشف رود و واحدهای صنعتی و معادن استان موضوع در دستور کار هجدهمین جلسه دبیرخانه شورا قرار گرفت.

کشف رود به طول ۳۷۴ کیلومتر از رشته کوه هزار مسجد، رشته کوه بینالود و کوه‌های قطار اولنگ فریمان سرچشمه و در شرق در پل تاریخی پل خاتون به هریرود می‌ریزد و رود تجن را تشکیل می‌دهد. رودخانه کشف رود محدوده مطالعاتی به مساحت تقریبی ۱۶۷۶۷ کیلومتر را زهکشی می‌کند، این محدوده از شمال و جنوب به بلندای رشته کوه‌های به ترتیب هزار مسجد و بینالود و از غرب به سه راه چکنه در چناران محدود است. این رود در شمال کلانشهر مشهد در بازه ای به طول حدود ۷۰ الی ۸۰ کیلومتر با چند تهدید بسیار جدی روبرو است لذا به منظور نجات و احیای رودخانه کشف رود برنامه‌های کوتاه مدت، میان مدت و بلندمدت در دستور کار جلسات مختلف قرار گرفته است. از جمله تشکیل گروه‌های گشت و نظارت، جمع آوری موتور تلمبه‌های غیرمجاز و شناسایی کارگاه‌های غیرمجاز از جمله اهداف کوتاه مدت، آزادسازی بستر ۲۵ ساله رودخانه کشف رود و مسیل فرعی، احداث جاده‌های دسترسی و حفاظتی در طرفین رودخانه، اجاره اراضی به شهرداری جهت احداث کمربند سبز و احداث ایستگاه‌های گشت و نظارت رودخانه کشف رود از برنامه‌های میان مدت و مطالعات جامع احیای رودخانه حفاظت شده کشف رود، اجرای خط انتقال پساب خین عرب به پرکند آباد، قطع جریان فاضلاب جاری در رودخانه کشف رود،

ساخت تصفیه‌خانه سپتاژ توسط شرکت آب و فاضلاب مشهد، ساخت تصفیه‌خانه چرمشهر توسط شرکت شهرک‌های صنعتی، مطالعه و اجرای تصفیه‌خانه‌های محلی جهت تصفیه فاضلاب کشف‌رود (اولنگ و سنگ‌بر) و مطالعه رودپارک کشف‌رود با بحث مشارکت از جمله اهداف بلندمدتی است که هم‌اکنون اقداماتی در راستای آن صورت گرفته است.

رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق ضمن بیان این مطلب که هر فرمی از رشد که باعث تخریب محیط زیست شود توسعه لحاظ نمی‌گردد به نکاتی زیر پیرامون کشف رود اشاره کرد:

۱- تجاوز گسترده به حریم بستر کشف رود طوی که ساختمان‌های مسکونی، کارگاه‌های غیر مجاز صنعتی و خدماتی بنا کرده و فاضلاب این واحدها به کشف رود تخلیه می‌شود.

۲- تغییرات کاربری گسترده که در قالب سیاست گذاری ۲۰۰ هزار نفری مسکن ملی در حال وقوع است که به لحاظ امنیتی بسیار نگران کننده است و آسیب زیادی به محیط زیست وارد می‌کند.

۳- تصفیه‌خانه‌هایی که در حال حاضر فعال هستند از جمله تصفیه‌خانه پرکند ۲ پاسخگوی حجم فاضلاب ورودی نمی‌باشد بنابراین باید اقدامات بعدی برای احداث تصفیه‌خانه جدید صورت گیرد زیرا جاری شدن این حجم از فاضلاب با آلاینده‌های گوناگون در شمال کلانشهر مشهد و جنوب روستاهای منطقه، کانون بسیار آلوده‌ای است که بهداشت و سلامت مردم را تهدید می‌کند.

۴- تولید و کشت سبزی و صیفی‌جات توسط کشاورزان و آبیاری زمین‌های کشاورزی با آب‌های آلوده کشف رود

۵- ریختن زباله و نخاله‌های ساختمانی در حریم کشف‌رود،

و در انتها بیان شد که دستور کار و وظایف سازمانی مشخص است و باید با راهنمایی‌های اداره کل محیط زیست استان هرچه سریعتر راهکارهای اجرایی اندیشیده شود.

در حوزه آسیب‌های معادن بر محیط زیست نیز باتوجه به الزامات و قوانین متعدد معدنی برای اخذ پروانه بهره‌برداری، این آسیب‌ها در حال کاهش است. بااینحال با آموزش و استمرار آن از جمله تدوین دستورالعمل‌های رعایت مسائل زیست محیطی به واحدهای معدنی می‌توان نقش موثرتری در حفظ محیط زیست ایفا کرد همچنین با افزایش اختیارات استانی می‌توان در راستای کاهش معضلات محیط زیستی بخش معدن نیز تلاش نمود.

پیشنهادات دستور کار: طرح چالش‌ها و تنگناهای زیست محیطی رودخانه کشف رود مشهد و واحدهای صنعتی و

معدنی استان

پس از طرح موضوعات توسط روسای محترم سه کمیسیون اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی و دستگاه‌های اجرایی و مدیرکل محترم محیط زیست استان و ارائه اقدامات انجام شده در حوزه کشف رود بر لزوم همکاری همه بخش‌ها از جمله بخش خصوصی برای رفع موانع و ایجاد هم‌افزایی بیشتر تاکید شد، در هر شکل مقرر گردید:

کمیسیون های آب و محیط زیست، معدن و صنایع معدنی، سلامت و صنعت اتاق بازرگانی موانع و پیشنهادات خود در این خصوص را مورد بررسی قرار داده و ظرف مدت دو هفته در قالب بسته پیشنهادی زیست محیطی به دبیرخانه شورا با توجه به نکات زیر برای ارائه به جلسه شورای گفت و گو ارسال نمایند .

الف) تهیه و تدوین برنامه ای کامل، جامع و به روز با رویکرد ضرورت فعالسازی مجدد کمیته اصلاح تبصره ماده (۵) آیین نامه جلوگیری از آلودگی آب تصویب نامه شماره ۶۲۴۰۷/ت۴۹۱۴۱هـ هیات محترم وزیران مورخ ۱۳۹۳/۰۶/۰۴ متشکل از شرکت آب و فاضلاب مشهد، شرکت آب منطقه ای استان و اداره کل حفاظت محیط زیست استان با نظارت اداره کل محیط زیست برای بهبود و رفع چالش های حوزه کشف رود.

ب) تصویب نامه شماره ۱۵۸۹۶۹/ت۵۵۰۹۲هـ هیأت وزیران مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲ تشکیل کارگروه ملی «سازگاری با کم آبی» را مصوب نموده اما تاکنون این کمیته در استان خراسان رضوی تشکیل نشده است و ضرورت ارائه آن به شورای گفت و گو جهت تشکیل جلسات پیشنهاد می گردد.

پ) به توجه به عدم تخصیص بودجه مکفی برای ساخت و تکمیل تصفیه خانه خین عرب، ضرورت دارد تامین بودجه طرح های احیا و ساماندهی کشف رود توسط متولیان امر صورت پذیرد.

ت) ضرورت تشکیل کارگروهی مرکب از متولیان کشف رود برای ارائه راهکارهایی جهت کاهش آلودگی و آلاینده های واحدهای پر ریسک و دارای آلودگی زیاد به شورا پیشنهاد می گردد،

ث) طرح کشت گیاهان و گل های زینتی مورد نیاز شهرداری مشهد توسط کشاورزان منطقه جهت تامین معیشت مردم، توسط اداره کل محیط زیست استان و شهرداری مشهد (خرید گیاهان و گل های زینتی توسط شهرداری) مجددا فعال شود.

ج) اجرای ماده ۱۸ و ۱۹ قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶ و حق آبه به کشاورزان توسط شرکت آب منطقه ای و جهاد کشاورزی استان تعلق گیرد.

ح) درخواست اصلاح مواد ۲۴ و ۳۰ قانون معادن توسط دستگاه های اجرایی بصورت ملی و استانی مورد بررسی و اعلام نظر کمیسیون قرار گیرد.